AVİM Yorum • No: 2024 / 5 • Ocak 2024

BİLİMSELLİKTEN UZAK BİR ENSTİTÜNÜN GÖZ YAŞARTAN HASSASİYETİ

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Soykırım sözcüğünün daha da fazla duyulmaya başlandığı bugünlerde Batı, Filistin halkının İsrail tarafından maruz bırakıldığı kasıtlı ve ısrarlı katliamlara seyirci kalmayı tercih ederken, aynı Batının ürünü Lemkin Enstitüsü bu katliama farklı bir açıdan yaklaşma eğilimi göstermiştir. Söz konusu Enstitü, Doğu Kudüsün Ermeni mahallesindeki saldırıyı kınamakla yetinmiştir[1]. Esasen Enstitünün temel işlevinin açık bir Türkiye ve Azerbaycan karşıtlığı olduğu[2] bilinmektedir.

Özellikle Ermeni diasporasının etkisinde kalan Batının Rafael Lemkine ilişkin ciddi bir iddiası vardır. O da Lemkinin Soykırım terimi üzerinde düşünürken bilhassa 1915 Olaylarından etkilendiğini öne sürmeleridir. Buna ilişkin bazı videolar paylaşılmaya devam etse de buna açık, somut ve bilimsel bir cevabın tam da Rafael Lemkinin kendi kaleme aldığı makaleden verilmesi mümkündür.

Rafael Lemkinin[3] 1946 yılında American Scholar dergisinde yer alan makalesinde hangi düşüncelerden kaynaklı olarak soykırım terimini ortaya attığını anlatmaktadır. Makaledeki ilgili kısım şu şekilde yer almaktadır:

[☀ Bu nedenle, Almanlaştırma, İtalyanlaştırma, Macarlaştırma terimleri genellikle daha güçlü bir ulusun (Almanya, İtalya, Macaristan) kendi ulusal modelini kontrol ettiği bir gruba dayatmasını ifade etmek için kullanılır. Bu terimler biyolojik yıkımı ifade etmedikleri için yetersizdir ve genel bir terim olarak kullanılamazlar. Almanya örneğinde, Yahudilerin ya da Polonyanın batısındaki Polonyalıların Almanlaştırılmasından bahsetmek saçma olacaktır, zira Almanlar bu grupların tamamen ortadan kaldırılmasını istiyordu.

Hitler birçok kez Almanlaştırmanın sadece toprakla yapılabileceğini, asla insanla yapılamayacağını belirtmiştir. Bu düşünceler, bu makalenin yazarını bu özel kavram için yeni bir terim bulma ihtiyacına yöneltti: soykırım. Bu kelime eski Yunanca genos (ırk, klan) kelimesi ile Latince cide (öldürme) ekinden oluşmaktadır. Böylece soykırım, oluşumunda tyrannicide, homicide, patricide gibi kelimelere karşılık gelecektir[4].

Makalenin genelinde bakıldığında insanlık tarihinde yaşanan olaylar da örneklerle sunulmuştur ancak bunlar soykırım terimi ile doğrudan açıklanmamaktadır. Günümüzde

hukuki olarak kullanılması gereken soykırım suçlaması için kanıtlar ve derinlemesine, tarafsız bir araştırma çalışması yapılması gerekmektedir. Tek yanlı, iddialardan ibaret, ispatlanması mümkün olmayan durumlar soykırım olarak adlandırılırken, aylardır sistematik olduğu dünyanın gözleri önüne serilen Filistin katliamına sessiz kalınmaktadır.

Rafael Lemkinin konuya ilişkin makalelerinin birinin dahi yer almadığı bir internet sayfasına sahip olan bir Enstitü, Malta yargılamalarında delil yetersizliğinden Birleşik Krallığın suçlamasını geri çektiği, 1915 olaylarını soykırım olarak değerlendirmekle kalmamış, Azerbaycanın topraklarını yeniden kazanmasını İkinci Ermeni Soykırımı olarak adlandırarak bilimsellikle hiçbir ilgisi olmadığını gözler önüne sermiştir[5]. Eğer bir enstitü ilgi alanı olduğunu isminde taşıdığı durumlarını değerlendirip inceleme sorumluluğu taşıyorsa, Hocalıda yaşananlar üzerinde de çalışmalar yapmalıdır. Ancak söz konusu Enstitünün böyle bir şeyi aklımdan dahi geçirmeyeceği açıktır.

Tek yanlı, önyargılı, ismini taşıdığı bilim insanının çalışmalarını hiçe sayan, kendini enstitü olarak tanımlayan bir kuruluş tarafından kullanılan soykırım sözcüğüne daha da şüphe ile yaklaşılması gerektiği anlaşılmaktadır.

*Resim: *https://www.lemkininstitute.com/about-us*

[1] The Lemkin Institute condemned the Attack on the Armenian Neighborhood of East Jerusalem, *Iravaban*, 9 Ocak 2024, https://iravaban.net/en/457498.html.

[2]Lemkin Institute Statement on the Attack on the Armenian Quarter of Jerusalem, *Lemkin Institute*, 8 Ocak 2024, https://www.lemkininstitute.com/_files/ugd/547226_408e1b8ed30e4156b8d345807081fbd3.pdf.

[3] Polonyalı ünlü bilim adamı ve çeşitli dillerde yayınlanmış çok sayıda kitap ve makalenin yazarı olan Dr. Lemkin, Savaş Bakanlığı'nın dış ilişkiler danışmanıdır. Son kitabı İşgal Altındaki Avrupa'da Mihver Yönetimi'nde Dr. Lemkin, Nürnberg duruşmalarında Alman savaş suçlularının iddianamesinde yer alan kavramları ortaya atmış ve ABD'nin Suçluların Kovuşturulmasından Sorumlu Baş Hukuk Müşaviri'nin ekibinde görev yapmıştır.

[4] Rafael Lemkin, Genocide, *American Scholar*, Volume 15, no. 2 (Nisan 1946), p. 227-230.

[5]Report: Risk Factors and Indicators of the Crime of Genocide in the Republic of Artsakh: Applying the UN Framework of Analysis for Atrocity Crimes to the Nagorno-Karabakh Conflict, *Lemkin Institute*, 5 Eylül 2023, https://www.lemkininstitute.com/armeniaproject/report%3A-risk-factors-and-indicators-of-the-crime-of-genocide-in-the-republic-of-artsakh%3A-applying-the-un-framework-of-analysis-for-atrocity-crimes-to-the-nagorno-karabakh-conflict

.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "BİLİMSELLİKTEN UZAK BİR ENSTİTÜNÜN GÖZ YAŞARTAN HASSASİYETİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 5. Ocak 16. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/BILIMSELLIKTEN-UZAK-BIR-ENSTITUNUN-GOZ-YASARTAN-HASSASIYETI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır